

TER INFORMATIE

Aan: MBVOM

Primair Onderwijs
Van

A.H. Zwinkels

T +31 6 46 84 92 88

Datum

17 maart 2020

Referentie

23778101

Bijlagen
Kopie voor
Reeds afgestemd met
Aantal pagina's

7

nota

 Gespreksnotitie dd 18 maart 2020
Slob/PO-raad/AVS optie uitstellen eindtoets 2020

Aanleiding

Op dinsdag 17 maart heeft u een telefonisch overleg met de PO-raad en de AVS gehad over de eindtoetsafname 2020. Deze notitie dient als voorbereiding op het vervolgesprek van woensdag 18 maart 10.30 uur.

In deze notitie vindt u een verdere uitwerking van de voor- en nadelen van de consequenties van het verplaatsen van de eindtoets. Ook worden de opties voor het vo en de standpunten die de PO-raad en de AVS op 17 maart hebben geuit nogmaals uiteengezet.

NB: Artikel RTL nieuws 17 maart 22.30 uur "Gesteggel over eindtoets basisonderwijs: laten doorgaan of niet?"

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5060321/cito-toets-eindtoets-basisonderwijs-coronavirus-doorgaan-niet-slob>

- Scholen vinden het niet nodig om eindtoets te maken, want je kunt nu ook kinderen voordeel van de twijfel geven. Uitkomsten eindtoets zijn niet representatief als leerlingen geen onderwijs krijgen.
- Minister zou willen dat toets doorgaat omdat hij bang is steun te verliezen voor de eindtoets an sich, deze staat ter discussie in het kader van kansengelijkheid. Woordvoerder van de minister laat weten zich niet in dit beeld te herkennen.

Voorstel tijdlijn bij scenario eindtoets verplaatsen naar eind mei

- 4 mei: scholen uiterlijk weer open (eerste dag na de mei vakantie)
- 25 mei t/m 5 juni: afnameperiode eindtoets (papier op 25 en 26 mei)
- 22 juni: toetsuitslagen
- 6 juli: uiterlijk contact met vo over plaatsing leerlingen met bijgesteld advies

Hierbij geldt dat:

- 4 mei de uiterlijke datum is waarop scholen weer open moeten gaan. Dit geeft scholen drie weken de tijd om onderwijs te geven voordat de eindtoets wordt afgenomen.
- Als het argument is dat onderwijs op afstand de eindtoets een minder geschikt instrument maakt, is het niet mogelijk de eindtoets 25 mei af te nemen als de scholen niet op 4 mei open zijn gegaan. Dan hebben leerlingen namelijk nog langer geen normaal onderwijs genoten dan wanneer de eindtoets door zou gaan op 15 april.

- De toetsaanbieders en Expertgroep toetsen po hebben 4 weken nodig om de uitslagen van de leerlingen te kunnen geven.
- PO-scholen hebben ongeveer 2 weken nodig om een advies van een leerling te heroverwegen en deze bij te stellen voordat inschrijving op een nieuwe vo-school plaats kan vinden.

Datum

Gevolgen scenario eindtoets verplaatsen naar eind mei

Voordelen:

- Komt tegemoet aan punten van de PO-Raad en aan wensen van ouders. Is ook door AVS voorgesteld als optie.
- Geeft leerkrachten lucht om nu prioriteit te geven aan onderwijs op afstand. Straalt uit dat er waardering is voor wat leerkrachten nu doen.
- Het zorgt voor duidelijkheid voor scholen, ouders en leerlingen.
- Goed voor kansengelijkheid: het geeft leerlingen de mogelijkheid op een bijgesteld advies voordat zij starten in het vo. Schatting is dat dit geldt voor 9,5% van alle leerlingen die de eindtoets maken (23% van leerlingen die de eindtoets beter maken dan het schooladvies), ongeveer 16.000 leerlingen per jaar.
- De inspectie kan ook dit jaar de kwaliteit van de leerresultaten van scholen beoordelen. Als dit jaar geen eindtoets wordt afgenomen, heeft dat negatieve gevolgen voor de beoordeling van de aankomende drie jaren. Het nieuwe onderwijsresultatenmodel neemt namelijk de resultaten van drie jaren samen.

Nadelen:

- Niet het voorkeursscenario van de PO-Raad
- Het vraagt nog steeds om een stukje extra inzet van leerkrachten po.
- Het vraagt extra inzet van het vo om in juli aan de slag te gaan met het herplaatsen van mogelijk 16.000 leerlingen.
- Indien scholen langer dan t/m 3 mei gesloten zijn, maken de po-leerlingen geen kans meer op een bijgesteld advies voordat zij starten in het vo.

Mogelijke spreeklijn bij scenario uitstellen eindtoets

- Ik zie hoeveel werk leerkrachten in alle sectoren, maar zeker ook in het po op dit moment verrichten. Zij werken met man en macht aan het inrichten van lesgeven op afstand. Dit is niet van de ene op de andere dag volledig in kunnen en kruiken.
- Om die reden vind ik het niet verantwoord om de eindtoets doorgang te laten vinden op het moment waarop hij nu is ingepland. Ik wil de druk wat van de ketel halen, zodat leerkrachten het onderwijs voor hun leerlingen goed in kunnen richten.
- **In overleg met de raden heb ik besloten om het moment van de afname van de eindtoets uit te stellen eind mei, onder voorbehoud van de verdere ontwikkelingen op het gebied van corona.**
- Hierbij probeer ik zo veel mogelijk tegemoet te komen aan de inzet van de leerkrachten op dit moment, zonder leerlingen de mogelijkheid tot bijstelling te ontnemen. De eindtoets niet afnemen betekent dat geen enkel kind op basis van de eindtoets een bijgesteld advies krijgt, terwijl je juist ziet dat afgelopen jaar 9,5% van alle leerlingen het advies werd bijgesteld. Vanwege deze 16.000 leerlingen vind ik het van belang ook in deze lastige periode de eindtoets doorgang te laten vinden.
- Ik denk graag samen met de leerkrachten in het po en vo verder na over hoe we de verplaatsing van de eindtoetsafname zo goed mogelijk in kunnen richten.

Aanvullend uitgewerkt scenario: kansengelijkheid corrigeren in de brugklas + mogelijkheid bijstellen schooladvies zonder eindtoets?

De optie kan worden onderzocht om po-leerkrachten ook zonder eindtoets te vragen om hun schooladvies te heroverwegen. Lastige hierbij is wel dat het schooladvies gebaseerd is op alle testen die leerlingen tot nu toe hebben afgenomen, dus er is geen nieuwe objectieve informatie voor een docent op basis waarvan deze het schooladvies kan heroverwegen. Alle LVS-toetsen / intelligentietests zijn al meegenomen in het eerste schooladvies.

Het is gemakkelijker voor leerlingen om zodra ze starten in het vo al op een bijgesteld niveau te zitten, dan om na de brugklas op te stromen. Dit zou ook kunnen betekenen dat een leerling naar een andere school moet, omdat niet alle scholen alle niveaus aanbieden. Indien de eindtoets geen doorgang vindt in 2020 omdat hier vandaag voor wordt gekozen of indien scholen langer dan t/m 3 mei gesloten zijn, loont het om te onderzoeken wat het vo aan mogelijkheden heeft om opstroom na of tijdens de brugklas te bevorderen. Je zou vo-scholen kunnen vragen om komend jaar een zelfgekozen (gratis beschikbaar gestelde) LVS-toets bij hun brugklasleerlingen af te nemen, en op basis van deze uitkomsten te bekijken of ze in de tweede klas naar een hoger niveau zouden kunnen doorstromen. Cito heeft op dit moment LVS-toetsen voor de brugklas voor Nederlands, Engels en rekenen. Het gaat om twee toetsen: één toets in september/oktober en één in april. Deze kunnen hiervoor worden ingezet. Ook andere aanbieders van LVS voor het vo zouden deze rol op kunnen pakken.

In dit scenario vraag je, net als in het scenario van verlaten van de eindtoets, extra inzet van het vo. Deze opties kun je ook vanuit dit perspectief aan de VO-raad voorleggen:

Optie 1: een verlate eindtoets in het po, waarbij van het vo (die op dat moment mogelijk ook druk zijn met uitgelopen examens) dan in verkorte tijd de plaatsing van leerlingen met een bijgesteld advies moet regelen

Optie 2: een (verplichting tot) het afnemen van 2 LVS-toetsen in de brugklas, en op basis daarvan kijken of een leerling kan opstroom. Dit vraagt in het komende schooljaar extra inzet van vo-scholen.

Missende wetenschappelijke onderbouwing voor punt 'leerlingen maken de eindtoets minder goed als ze even geen les hebben gehad'

Er is onderzoek dat laat zien dat leerlingen na 6 weken zomervakantie minder goed presteren dan voor de zomervakantie. Uitvraag bij universiteit Twente (gespecialiseerd in diverse vormen van toetsing) wekt de indruk dat er geen onderzoek lijkt te zijn dat aangeeft dat het missen van 3 weken onderwijs een (negatief) effect heeft op de prestaties van leerlingen op toetsen. Dit geldt pas bij een veel langere periode waarin geen onderwijs plaatsvindt.

In de eindtoets po worden de vaardigheden taal en rekenen gemeten. Deze vaardigheid is opgebouwd in 8 jaar onderwijs. In de huidige periode wordt geen nieuwe stof aangeboden, maar wordt aandacht besteed aan het onderhouden van

de bestaande kennis die opgeslagen is in het lange termijn geheugen. Dit is onafhankelijk van het leerniveau of de sociale achtergrond van een leerling.

Datum

Correctiemechanismen kansengelijkheid met eindtoetsdata

Zelfs wanneer er een corona-effect is, kan hiervoor gecorrigeerd worden, wanneer het redelijk gelijk over alle leerlingen is verdeeld. Op deze manier kunnen leerlingen alsnog passende adviezen krijgen. Dit kan door de schooladviezen in combinatie met de toetsscores van 2019 te vergelijken met de schooladviezen in combinatie met de toetsscores van 2020 en de normering voor de eindtoetsen in 2020 hier op aan te passen.

Als het gaat om een kleine groep die heel gek presteert, zal dit minder snel uit de data gehaald kunnen worden, maar ook hierbij kun je de groep proberen te benaderen. Hierbij kan gedacht worden aan een extra check op scholen met een lage score op de CBS-indicator. Je kunt deze vergelijken met scholen met een hoge score op de CBS-indicator. Door dit te koppelen aan de BRIN code van een school en wederom 2019 en 2020 te vergelijken kun je mogelijk nog iets van analyses op SES kunnen doen.

Bijlage verslag uitgangspunten PO-raad & AVS gedurende telefoongesprek 17 maart

Datum

Reactie

- Voorkeur van de PO-raad is de eindtoets volledig schrappen.
- Afgelopen zondag is de eindtoets van de lijst met prioritaire thema's gehaald. Het past niet bij dit signaal om de eindtoets nu toch, koste wat het kost, doorgang te laten vinden.
- Er is een groep leerlingen die, ondanks de inzet van alle docenten, geen onderwijs krijgt. Bij deze leerlingen zal het niveau naar beneden zakken. Als zij de eindtoets maken zonder dat ze een periode les van hun leerkracht hebben gehad zullen zij deze eindtoets een stuk minder goed maken dan past bij hun potentieel. Zij zullen dus ook geen kans maken op een bijstellen. De leerlingen met een hoge SES zullen weinig last hebben van wegzakkende prestaties, omdat zij thuis ook goed ondersteund worden in het volgen van onderwijs. Dit betekent dat je slechts een deel van de leerlingen kans op een bijstelling geeft, en dit is niet terecht.
- Kortom: de PO-raad kan niet staan voor de kwaliteit van de eindtoets als het onderwijs voor de leerlingen enkel op afstand wordt gegeven. Dit is een conclusie die door alle leden van de PO-raad wordt gedeeld. Anko benadrukt dat dit los staat van de positie die de leden van de PO-raad normaliter innemen als het gaat om de eindtoets.
- De eindtoets is überhaupt niet zo belangrijk voor de PO-raad. Leerlingen hebben al een schooladvies en volgens de PO-raad is dit wat ouders echt belangrijk vinden.
- De second opinion functie die je verliest door de eindtoets te schrappen, kun je oplossen door flexibiliteit te vragen aan het vo.

Reactie

- Voorkeur van de AVS is om de eindtoets wel doorgang te laten vinden, maar op een ander tijdstip.
- Het helemaal schrappen van de eindtoets betekent dat je deze niet als second opinion kunt gebruiken, en deze functie van de eindtoets is juist van belang voor kanselijkheid.
- Het verzamelen van data voor de inspectie is niet het prioritaire belang, maar desalniettemin belangrijk voor de AVS.
- Daarnaast zegt [ ] ook dat je er voor kunt kiezen om de beoordeling van scholen door de inspectie dit jaar minder zwaar kunt laten meewegen, zodat scholen niet onterecht als 'zwak' worden beoordeeld.
- [ ] stelt voor dat je ook nog kunt overwegen om een deel van de leerlingen de eindtoets laat maken. Leerkrachten en/of ouders zouden dan leerlingen hiervoor kunnen aandragen (reactie van [ ] is dat dit veel onduidelijkheid richting scholen betekent en bovendien loop je het zo het risico dat je alsnog de leerlingen die door leerkrachten worden gemist en waar de ouders niet achteraan zitten mist in dit voorstel).

Bijlage: Mogelijke spreeklijn bij scenario annuleren eindtoets 2020

Datum

- We vragen op dit moment veel van leraren, schoolleiders en ander onderwijspersoneel. Ze vangen kinderen op van ouders met vitale beroepen en ze organiseren onderwijs op afstand voor de kinderen die thuis zitten. Het is heel mooi om te zien dat zoveel leraren en schoolleiders zich hier met al hun creativiteit voor inzetten.
- Dat vergt op dit moment alle energie van de scholen. Daarom heb ik met de schoolbesturen afgesproken dat ze dit jaar geen eindtoets afnemen bij de leerlingen in groep 8.
  - Ik vind de eindtoets een belangrijk instrument om te zorgen dat kinderen gelijke kansen krijgen om onderwijs te volgen op het niveau dat bij hen past. Het is op dit moment echter niet realistisch om van de scholen te vragen de eindtoets te organiseren. Ook bestaat het risico dat juist de leerlingen die vanuit het oogpunt van kansengelijkheid we de extra kans van de eindtoets het meest gunnen, nu juist het minst goed onderwijs krijgen thuis. Zo draagt de eindtoets niet goed meer bij aan het tegengaan van kansengelijkheid.
  - Ik ben met basisscholen én de middelbare scholen in gesprek over hoe we voor alle leerlingen die nu in groep 8 zitten kunnen zorgen dat zij instromen in een klas van hun niveau. Op de middelbare school is het immers de bedoeling dat nog op meerdere momenten wordt gekeken of kinderen op de juiste plek zitten en kan afgeweken worden van het initiële schooladvies.
- De leerlingen van groep 8 hebben de afgelopen weken al het schooladvies van de leraar gekregen. Dat advies is altijd al leidend en zal nu direct laten zien in welke stroming kinderen instappen op de middelbare school.
- Ik kan me voorstellen dat dit vragen oproept bij ouders en kinderen. Ook omdat de uitslag van de eindtoets kan leiden tot een bijgesteld schooladvies.
- Ik vraag ieders begrip in deze moeilijke tijd.

 heeft een poll gemaakt. ...
Gisteren om 22:40 ·

In de week van 15 april staan de Eindtoetsen weer gepland. Met de sluiting van onze scholen minimaal tot 6 april brengt dat veel vragen met zich mee. Hoe denken jullie hierover?

(Morgenavond spreken we de minister in een Q&A hier op PO in actie en zullen ook dit onderwerp meenemen)
 ... Meer weergeven

- Dit jaar geheel overslaan ...
1,2 duizend stemmen
- Uitstellen naar mei/juni ...
211 stemmen
- Gewoon door laten gaan ...
179 stemmen

Nog 1...

👍 12 96 opmerkingen

👍 Vind ik leuk 💬 Opmerking plaatsen

Tweet van onder leraren van het lerarencollectief om 7.30 uur. Er is ook een optie 'ouders/leerlingen zelf laten kiezen', daar waren op moment van de screenshot 67 stemmen voor. Percentages zijn:

72% overslaan, 14% uitstellen, 10% door laten gaan, 3% keuze aan ouders/kind

 heeft ook op facebook een poll lopen, hier ontbreekt de optie uitstellen (die is ook op twitter later toegevoegd).

Gewoon door laten gaan 	20%
Voor iedereen annuleren	70%
Keuze aan ouders/kind	10%

263 stemmen · 14 uur 10 minuten restere...